

Nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman v rozhovoru s Jindřichem Šídlem publikovaném 7. 9. 2017 hovoří nejen o aktuálních okolnostech kauzy Čapího hnízda, ale ohlíží se i za změnami za dobu působení v čele soustavy státního zastupitelství.

Zdroj: Seznam Zprávy

*

„Atmosféra se od doby, kdy jsem v roce 2011 nastoupil do funkce, výrazně změnila,“ říká nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman. Přečtěte si přeepsanou verzi rozhovoru, který s ním vedl Jindřich Šídlo.

Prezident republiky, Andrej Babiš i váš nadřízený ministr spravedlnosti Pelikán tvrdí, že se státní zastupitelství snaží ovlivnit průběh říjnových voleb. Jak se vám pracuje?

Mně se pracuje dobře, nemohu si stěžovat. Výroky, které zaznívají ve veřejném prostoru, беру jako výroky politiků. A moje role, kromě toho, že reprezentuji soustavu státního zastupitelství, je také ta, abych tyto výroky odfiltroval od celé soustavy státního zastupitelství.

Řekl jste, že výrok ministra Pelikána o ovlivnění voleb nepovažujete za nátlak na policii a státní zastupitelství. Ale jak to vnímat jinak, když to pronáší člověk s personální

pravomocí vůči státnímu zastupitelství?

S personální pravomocí... Když to vezmeme směrem k městskému státnímu zástupci v Praze, tak tam má tu pravomoc dělenou se mnou, to znamená, že já bych musel na vedoucího podat návrh na odvolání a teprve potom by ho mohl pan ministr odvolat. Je to přezkoumatelné ve správním řízení a před správním soudnictvím. U dozorového nebo řadového státního zástupce je možné, aby odešel trojím způsobem. Že odejde sám, nebo že odejde do důchodu, nebo že půjde přes kárné řízení. A ani jeden důvod tam nevidím.

Já čtu slova ministra Pelikána jako vzkaz státním zástupcům a policii. Vy to tak necítíte.

Já to necítím jako ohrožení. Skutečně. Cítím se ve své pozici poměrně dost nezávisle a myslím si, že tak i vystupuji. Po pravdě řečeno, výrok pana ministra Pelikána považuji za velice nešťastný. Nevím, jakým způsobem to myslel, nevidím mu do hlavy.

Ministr Pelikán říká, že by policie a státní zastupitelství měly uvažovat o tom, kdy jsou volby. Že dělají zbytečnou práci v případě vydání pánů Babiše a Faltýnka, protože po volbách budou muset žádat o jejich vydání znovu. Já to tedy chápu jako instrukci.

Já se přidržím vašeho Štastného pondělí, kde jste listoval kalendářem a kde jste přišel na to, že až v roce 2027 teoreticky nemáme žádné volby. S ohledem na volby skutečně toto řešit nelze. Zákon hovoří jasně: Jsou dvě věci, které musí vzít v úvahu policejní orgán a příslušný dozorový státní zástupce. A podotýkám - je to jejich odpovědnost, tak mám nastaven systém státního zastupitelství i policie. To znamená, musí vzít v úvahu, jestli jsou dány důvody pro zahájení trestního stíhání, případně musí brát v úvahu ekonomiku a taktiku trestního řízení.

Co znamená ekonomika trestního řízení?

Musí vzít v úvahu, zda má cenu žádat Sněmovnu o vydání, kdyby třeba mandát poslanců končil za týden.

A dva měsíce před koncem volebního období vám to připadá jako ekonomické?

Předpokládám, že si to promyslel policejní orgán i dozorující státní zástupce, takže vědí, co činí.

Přeceňujeme začátek trestního stíhání

Tohle není úplně lehká situace, máme jen dvě možnosti. Buď tady policie a státní zastupitelství pracují na něčí policejní objednávku, nebo tady velká část politické elity nectí instituce právního státu, protože je systematicky dehonestuje. Který pohled je podle vás blíže pravdě?

Je logické, že vypukla určitá politická hysterie. Jedná se o vydání dvou poslanců jedné z nejsilnějších stran, nelze předpokládat, že by se kolem toho nestrhlo vůbec nic. Navíc předvolební kampaň začíná být čím dál vyhrcovanější. Nelze si představit asi nic jiného.

Dovedete si představit, co by se dělo, kdyby tenhle případ skončil osvobozením obou poslanců?

Už jsem to několikrát řekl: My možná v České republice příliš přeceňujeme okamžik zahájení trestního stíhání. Je to pouze bod v trestním řízení, teprve u soudu dochází k vrcholu spravedlivý proces. To znamená, ano, může se to stát, ale rovnou říkám: Já neznám spis, já dokonce neviděl ani žádost o vydání, nevím k tomu vůbec nic víc než z médií.

Nedávno jste také řekl, že se mění atmosféra, ve které pracujete. Nejvyšším státním zástupcem jste od prvního ledna 2011, jak se atmosféra v letech proměňovala?

Když jsem v roce 2011 nastupoval, byla extrémní poptávka po tom, aby se začala řešit korupce. Veřejnost, média a koneckonců i politici naznali, že Česká republika má zřejmě nastoupeno k určitému problému. A mám za to, že se během mého fungování v roli nejvyššího státního zástupce boj s korupcí někam posunul, že se nám skutečně podařilo nejenom obvinit a zahájit trestní řízení, ale některá i pravomocně skončit. Myslím, že je to velice dobrý výsledek, na druhou stranu dnes již cítím spíš opatrnost, jestli už toho není moc.

Tohle jste mi říkal již v prosinci 2015. Ještě se to vystupňovalo?

Myslím, že se to ještě trošičku stupňuje.

Co je důvod?

Nevím. Možná jsme zasáhli do příliš vysokých pater politiky. Pro mě je důležité, že justice skutečně měří stejným metrem všem občanům.

Zásadní věc je zneužívání tajné služby

Asi se shodneme, že bodem, kde se to začalo lámat, byl zásah na Úřadu vlády v červnu 2013. A vy jste mi také tehdy v roce 2015 říkal, že už byste chtěl vidět nějaké výsledky. Jsem daleko toho, abych celý zásah banalizoval jenom na nezdaněné kabelky, ale nějak nevidím ani jiné výsledky. A je to už víc než čtyři roky.

Je to víc než čtyři roky, ale asi nikdo nemohl předpokládat, že se bude odehrávat ping-pong mezi obvodním soudem a městským soudem v případě zneužití Vojenského zpravodajství. Z toho všeho je právě tohle pro mě skutečně zásadní věc.

Nepochybně. Nicméně my jsme tehdy slyšeli ještě jiné historky o zlatu, spoustě peněz a mafii, která prorostla Českem. A právě o téhle části příběhu jsme v roce 2015 mluvili a vy jste očekával výsledky. Kde jsou?

Co já vím, jsou tam posuny v nějakých částech toho trestního řízení. Ale já jsem také v tom rozhovoru v roce 2015 říkal, že nepovažuju za šťastnou onu tehdejší tiskovou konferenci.

Ano, to je pravda. Že byla příliš dlouhá, jste říkal.

A bylo řečeno možná příliš málo na to, jak byla dlouhá. Mělo to být výrazně kratší, výrazně zhuštěné a ta vypovídací hodnota měla být, řekl bych, jasnější, možná racionálnější. Ale to je jedno, to se vracíme už zpět do roku 2013.

Mimochodem, v roce 2014 ještě žalobci z Vrchního státního zastupitelství v Olomouci mluvili o sabotáži, tedy o úmyslném poškozování ústavního zřízení nebo obranyschopnosti České republiky. Nic. Neznepokojuje vás to?

Jak říkám, tam se vede nějaké trestní řízení, já o tom nemohu mluvit.

Jak dlouho ještě tedy jste vy ochoten čekat a my máme čekat?[]

Některé věci se již dostaly do řízení před soudem, ty tam jsou, některé věci se chystají. Já vím, že to jste vy, kdo klade otázky. Ale teď si dovolím položit jednu otázku já. Jak byste se cítil vy ve státě, kdybyste si mohl úkolovat tajnou službu?

Špatně, samozřejmě.

Já také. Při vědomí toho, jakými možnostmi tajná služba disponuje. To znamená, to musí mít jasné regule, a proto říkám, že to je velice podstatná část celého toho příběhu. Nechci to poměřovat, co je důležitější, co je méně důležité, ale pro mě z hlediska zachování demokracie je tohle skutečně velice důležitý moment. Přece nemůže někdo, kdo k tomu nemá oprávnění, říct: Znam šéfa tajné služby, ten pro mě něco udělá.

To s vámi souhlasím, ale soud nám ještě neřekl, že se to skutečně stalo.

Jasně, ale je podána obžaloba. O tom mohu hovořit.

Jinými slovy, podle vás úspěch zásahu na Úřadu vlády by měl být poměřován zejména tímto případem.

Bude to bezesporu komplex všeho, ale toto je pro mě osobně velice důležitá součást toho příběhu.

Nemám důvod zbavit se Ištvana

Když mluvíme o Vrchním státním zastupitelství v Olomouci: Sněmovna vám doporučila úvahu nad personálními změnami v Olomouci. Jinými slovy: Vyhodte Ivo Ištvana. Vy to ovšem udělat nechcete, jestli to dobře chápu.

Já k tomu nemám důvod. Když bylo přijato usnesení té vyšetřovací komise, tak jsem se zaprvé podívil nad tím, že to byla vyšetřovací komise k reorganizaci policie a jediný, kdo na tom byl v uvozovkách bitý, bylo státní zastupitelství. To mě trochu překvapilo. Za druhé jsem si říkal, tak dobře, tak se podívám, jestli tam jsou nějaké důvody ve vztahu k doktoru Ištvanovi. A já je tam

nevidím. Podívejte se, já můžu podat návrh na odvolání vedoucího státního zástupce, jestliže závažným způsobem porušil své povinnosti. Já se řídím zákonem, ne politickou objednávkou.

Jste spokojen s produktivitou a kvalitou Vrchního státního zastupitelství v Olomouci?

Já to řeknu tak: Kvalita a produktivita je trošku něco jiného.

Aha. Tak s čím jste spokojen?

Co se týče produktivity... O obou faktorech se bavíme.

Co to znamená?

Máme porady, to znamená, že vyhodnocujeme průběžně určité postupy vrchního státního

zastupitelství, jak v Praze, tak v Olomouci to platí pro všechny.

A k čemu jste dospěli?

Já tady nebudu zveřejňovat interní součásti těch porad, jenom prostě tam, kde vím, nebo tam, kde cítím, že by mohl být problém, tam na to celkem důrazně upozorním.

A cítíte tam nějaký problém?

Nebudu skutečně říkat interní informace, nezlobte se.

Jednou rezignuji, nebo budu odvolán

Jste spoluautorem nového zákona o státním zastupitelství, nového, který vznikl už někdy před 6 lety, do Sněmovny se dostal, tuším, v roce 2013. Od té doby je jaksi někde odložen. Je to zákon, který měl státním zástupcům zajistit větší nezávislost. A je zjevné, že není politická vůle ho přijmout. Co to znamená?

Od té doby, co byl zákon předložen a potom následně stažen a potom znovu předložen do Sněmovny, jsme tu v mezidobí měli vyšetřovací komisi na reorganizaci policie a ta jaksi se vydala úplně opačným směrem, že? Namísto toho, aby státnímu zastupitelství byla garantována větší míra nezávislosti, tak najednou vyšetřovací komise jakoby přijala usnesení, které říká: Dobře, tak o nezávislosti se nebudeme bavit, poněvadž to bychom možná mohli v uvozovkách narazit, ale na druhou stranu osekáme vám kompetence. Státní zastupitelství, byť by bylo nezávislé, bez příslušných kompetencí, bez způsobilosti. To je v podstatě k ničemu. Já tam skutečně vidím změnu uvažování a z toho důvodu mně absolutně nevádí, že ten zákon zůstal zaparkovaný v Poslanecké sněmovně a v uvozovkách spadl pod stůl.

Nevadí?

V současné chvíli ne. Obával jsem se, že pokud by ten zákon byl projednáván v současné době, tak by mohl posloužit jako nosič různým pozměňovacím návrhům, které by fakticky moc nebo nezávislost a působnost státního zastupitelství omezily.

Co to pro vás znamená do budoucna? Jste nejvyšším státním zástupcem již téměř sedm

let. Jak s oblibou říkáte, váš mandát trvá do příštího zasedání vlády.

Ano, to tak je.

Takže možná zažijete čtvrtou vládu. Nastoupil jste za vlády Petra Nečase, přežil jste vládu Jiřího Rusnoka a teď vládu Bohuslava Sobotky. Hraje tato změna nálad v české politice nějakou roli v uvažování o vaší budoucnosti ve funkci?

Já se přiznám, že o budoucnosti ve funkci neuvažuji.

To není možné.

Ne, doopravdy ne. Poněvadž v okamžiku, kdy začnu přemýšlet a myslet na zadní kolečka, tak tu funkci začnu vykonávat špatně. Budeme-li se bavit na rovinu, je mi jasné, že jednou konec ve funkci přijde. Ten konec může přijít dvojím způsobem. Buď budu odvolán, nebo budu rezignovat.

Co by musel být důvod rezignace?

Musely by nastat okolnosti, za kterých bych dál mohl vykonávat svoji funkci jen proti mému svědomí. V okamžiku, kdy by se stalo něco podobného třeba jako v Polsku, tak to by byl pro mě asi problém.

Prosím pěkně, tohle nedělejte

Když mluvíme o Polsku: Spolu s dalšími špičkami české justice jste podepsal dopis na podporu polské justice, která je pod zjevným politickým tlakem. Je to první takový dokument, který jste v životě podepsal? □

Ano, je to první takový dokument. Velice si pečlivě hlídám, kdy vyslovím svůj názor ve vztahu ke svrchovanému jinému státu.

Právě. Proč jste zasahoval do svrchovanosti Polska? V čem je situace v Polsku horší než v Česku?

My jsme nezasahovali, my jsme se vyjadřovali.

Dobře, vyjadřovali.

Tam je to celá řada změn. Polsko se před, tuším, sedmi, osmi lety odklonilo od modelu národní prokuratury, kdy byla smíšená funkce ministra spravedlnosti a generálního prokurátora - a udělali nezávislou generální prokuraturu. Ta fungovala přesně šest let, co bylo funkční období prvního generálního prokurátora Andrzeje Seremeta. Nová vláda opět sloučila tyto funkce, to znamená, že ministr spravedlnosti je současně generální prokurátor. Došlo tam k silným personálním obměnám na prokuratuře a následně to pokračovalo i ve vztahu k Ústavnímu soudu, Nejvyššímu soudu a k soustavě obecních soudů. To už jsem považoval za něco, co skutečně ohrožuje dělení moci ve státě.

V čem je ta situace ale jiná než v Česku, kde, jak jsme si již řekli, můžete být odvolán příští zasedání vlády?

No dobře, ale ministr spravedlnosti nemá informace o probíhajících trestních řízeních, nemůže dávat pokyny do konkrétních probíhajících trestních řízení. V Polsku generální prokuratura jako taková sama vede vyšetřování soudců a státních zástupců, je to celý konglomerát oprávnění. Já vždycky říkám: My jsme se v roce 1993 rozhodli jít cestou státního zastupitelství, to znamená cestou více méně decentralizovaných různých státních zastupitelství. A na druhé straně existuje centralizovaná generální prokuratura, nebo systém prokuratury. Ten systém prokuratury zpravidla je výrazně efektivnější než státní zastupitelství, ale také tím, že je efektivnější, potřebuje trochu jiné záruky.

Rozumím. Nicméně to, že by česká justice byla úplně nezávislá na politických tlacích nebo na rozhodování politiků, také není pravda, že? Protože tu třeba také nemáme Soudcovskou radu jako na Slovensku, soudci jsou jmenováni prezidentem na návrh ministerstva.

A ministr spravedlnosti také může podávat kárný návrh a v důsledku toho může dojít k odvolání z funkce soudce. V České republice ale máme do značné míry záruky i díky judikatuře. Vzpomeňme například, když se tehdejší prezident Klaus rozhodl, že nebude jmenovat některé soudce z důvodu jejich věku. Byo jim 28, 29 let. V té věci přeci justiční soustava, soudy řekly: Pane prezidente, vy musíte jmenovat.

To znamená, ano, vždycky půjde o nějaký možná souboj, ale já mám za to, že v minulosti prostě česká justice obstála.

Já jsem v tom prohlášení trochu cítil preventivní volání směrem k možné situaci po

volbách 2017. Četl jsem to tam správně?

Já to nevztahoval k povolební situaci v roce 2017, já jsem to sám za sebe vnímal tak, že to je prevence a zdvižený prst: Prosím vás pěkně, toto nedělejte, to je ohrožení demokracie. A je jedno, jestli je to před volbami, nebo po volbách.

V Polsku, nebo Česku.

V Polsku, nebo Česku. Ale máme zde nějaké základní zásady, které jsou mezinárodně uznávané, tak se jich pokud možno držíme.

Zdroj: <https://www.seznam.cz/zpravy/clanek/vyroky-ministra-pelikana-byly-velmi-nestastne-min-i-nejvyssi-statni-zastupce-zeman-36920>

